

Sverige som invandringsland: från fabriksjobb till skydd undan krig

Berättelse

Var femte person är född i ett annat land

Sverige är i dag ett land där en stor del av invånarna är födda någon annanstans. År 2024 var ungefär 21 procent av befolkningen född utomlands, vilket är omkring 2,2 miljoner människor. Det betyder att ungefär var femte person i Sverige är utrikes född. Andelen har ökat under hela 2000-talet. Alla dessa siffror kommer från SCB, Statistiska centralbyrån, som är den myndighet som ansvarar för den officiella statistiken om befolkning och invandring i Sverige.

Olika ord betyder olika saker

När man pratar om det här ämnet är det viktigt att använda orden rätt, eftersom de betyder olika saker i statistiken. "Utrikes född" betyder att en person själv är född i ett annat land. "Utländsk bakgrund" är ett bredare begrepp: det gäller personer som är födda utomlands eller som är födda i Sverige men har två föräldrar som båda är födda utomlands. Eftersom begreppet är bredare är andelen med utländsk bakgrund högre än andelen utrikes födda. Orden ska därför inte blandas ihop, och man ska inte använda en siffra för det ena när man egentligen menar det andra.

Människor som kom för att arbeta

Människor har flyttat till Sverige under lång tid och av olika skäl. Efter andra världskriget behövde landet fler människor som kunde arbeta, eftersom industrin växte snabbt. Under 1950- och 1960-talen var arbetskraftsinvandringen stor, och flest kom från Finland. En viktig förklaring är att det sedan 1954 finns en gemensam nordisk arbetsmarknad. Det betyder att medborgare i de nordiska länderna får bo och arbeta fritt i ett annat nordiskt land, utan särskilt tillstånd. Det gjorde det enkelt för många finländare att komma till Sverige för att jobba. Under 1960-talet kom en stor del av den arbetskraft som kom från länder utanför Norden, särskilt från dåvarande Jugoslavien.

När invandringen ändrade karaktär

År 1972 ändrades politiken. Då stoppades arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden nästan helt. Därefter ändrade invandringen karaktär. Fler kom inte längre i första hand för att arbeta, utan som flyktingar eller som anhöriga till personer som redan bodde i Sverige. En anhörig kan till exempel vara en make, maka eller ett barn. År 2008 gjorde en ny lag det åter möjligt att flytta till Sverige för att arbeta även från länder utanför EU, om man har ett jobberbjudande. På så sätt öppnades arbetskraftsinvandringen igen, men på ett annat sätt än tidigare.

Människor som kom för att söka skydd

Senare har många människor kommit till Sverige för att söka skydd undan krig och fara. Ett särskilt stort år var 2015, då drygt 160 000 personer sökte asyl i Sverige. Det var ett rekordår, och många av dem flydde kriget i Syrien. Att söka asyl betyder att man ber ett land om skydd när man har flytt.

Det är Migrationsverket som prövar ansökningar om asyl och uppehållstillstånd, medan SCB ansvarar för statistiken. Det är värt att minnas att skälen till att människor flyttar är många och olika, och att man bör vara försiktig med att dra för enkla slutsatser om varför enskilda personer har kommit.

Migrationen ändras hela tiden

Hur många som flyttar till och från Sverige, och varifrån de kommer, ändras från år till år. Det är också viktigt att komma ihåg att migration går åt båda hållen: människor flyttar inte bara till Sverige utan också från landet. En stor del av dem som invandrade flyttade senare tillbaka hem, till exempel många av de finska arbetarna. Exakt hur stor del som återvände varierar dock mellan olika källor. I slutet av 2024 var Syrien det vanligaste födelselandet bland utrikes födda, följt av Irak, Finland, Polen och Iran. Finland var tidigare under många år det vanligaste landet. Denna lista ändras varje år, så den som vill ha exakta och aktuella siffror bör alltid kontrollera den senaste statistiken hos SCB.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
invånare	en person som bor i ett land eller en stad
utrikes född	en person som själv är född i ett annat land
utländsk bakgrund	bredare begrepp; gäller även personer födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar
andel	hur stor del något är, ofta angivet i procent
officiell statistik	siffror som en myndighet samlar in och ansvarar för
arbetskraftsinvandring	när människor flyttar till ett land för att arbeta
nordisk arbetsmarknad	gemensam regel sedan 1954 som låter nordbor bo och arbeta fritt i Norden
anhörig	en person i familjen, till exempel make, maka eller barn
jobberbjudande	ett löfte om ett jobb
söka asyl	be ett land om skydd när man har flytt
uppehållstillstånd	ett tillstånd att bo i Sverige en tid eller för alltid
utvandra	flytta från ett land för att bo i ett annat
källa	varifrån en uppgift eller en siffra kommer

Läsförståelsefrågor

- Hur stor del av Sveriges befolkning var född utomlands år 2024?
 - Ungefär hälften.
 - Ungefär 21 procent, alltså ungefär var femte person.
 - Ungefär 5 procent.
- Varför kom många människor till Sverige under 1950- och 1960-talen?
 - För att studera vid universitet.
 - För att arbeta, bland annat i industrin.
 - För att de tvingades av andra länder.
- Vad hände med invandringen efter år 1972?
 - All invandring upphörde helt.
 - Arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden stoppades nästan helt, och fler kom i stället som flyktingar eller anhöriga.
 - Bara personer från Finland fick komma.
- Vad gör myndigheten Migrationsverket enligt texten?
 - Ansvarar för all statistik i Sverige.
 - Prövar ansökningar om asyl och uppehållstillstånd.
 - Bestämmer hur många barn varje familj får ha.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Andelen utrikes födda har ökat under hela 2000-talet.
 - År 2015 sökte drygt 160 000 personer asyl i Sverige.
 - Alla finska arbetare stannade kvar i Sverige för alltid.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - “Utrikes född” och “utländsk bakgrund” betyder exakt samma sak.
 - Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden har funnits sedan 1954.
 - Invandringen kommer att minska nästa år.
- Förklara med egna ord skillnaden mellan “utrikes född” och “utländsk bakgrund”.
- Texten skriver att man “bör vara försiktig med att dra för enkla slutsatser om varför enskilda personer har kommit”. Vad tror du att texten menar med det, och varför är det klokt att skriva så?
- Texten säger att listan över vanliga födelseländer ändras varje år. Varför är det viktigt att kontrollera den senaste statistiken hos SCB?

10. Texten beskriver två stora skäl till migration: arbete och skydd. Ge ett exempel ur texten på en tid då vart och ett av skälen nämns.
11. Texten påminner om att migration går åt båda hållen, att människor flyttar både till och från Sverige. Varför är det bra att nämna det, tror du? Svara med stöd i texten.
12. Varför är det viktigt att använda rätt ord och rätt siffror när man talar om ett känsligt ämne som migration? Förklara med egna ord.

Facit

1. 1. Ungefär 21 procent, alltså ungefär var femte person.
2. 1. För att arbeta, bland annat i industrin.
3. 1. Arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden stoppades nästan helt, och fler kom i stället som flyktingar eller anhöriga.
4. 1. Prövar ansökningar om asyl och uppehållstillstånd.
5. 1. ja b) ja c) nej (texten säger att en stor del av de finska arbetarna senare flyttade tillbaka hem)
6. 1. nej ("utländsk bakgrund" är ett bredare begrepp, och andelen är högre) b) ja c) det står inte i texten (texten säger att siffrorna ändras varje år, men inte hur det blir nästa år)
7. Exempel på svar: "Utrikes född" betyder att personen själv är född i ett annat land. "Utländsk bakgrund" är ett bredare begrepp som även gäller personer som är födda i Sverige men har två föräldrar som är födda utomlands. Därför är andelen med utländsk bakgrund högre.
8. Exempel på svar: Texten menar att människor flyttar av många olika skäl, och att man inte ska anta varför en viss person har kommit. Det är klokt att skriva så för att vara saklig och rättvis och inte sprida förenklade bilder i ett känsligt ämne.
9. Exempel på svar: För att siffrorna ändras varje år och snabbt blir gamla. Vill man ha rätt uppgifter måste man använda den färskaste statistiken, alltså vara källkritisk.
10. Exempel på svar: Arbete nämns särskilt under 1950- och 1960-talen (arbetskraftsinvandring från Finland och dåvarande Jugoslavien). Skydd nämns för 2015, då många flydde kriget i Syrien (asyl).
11. Exempel på svar: Det visar att bilden inte är ensidig: människor flyttar inte bara in i Sverige utan också ut, och en stor del av dem som kom flyttade senare tillbaka. Det ger en mer rättvis och fullständig bild av migrationen.
12. Exempel på svar: För att olika ord och siffror betyder olika saker och lätt kan missförstås. Rätt ord och rätt siffror gör att man håller sig till fakta och inte ger en felaktig bild i ett ämne som många har starka känslor för.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en sammanhållen översikt över migrationens historia i Sverige, från arbetskraftsinvandringen på 1950- och 1960-talen, via förändringen 1972 och lagen 2008, till asylåret 2015 och de senaste uppgifterna för 2024. Underlaget är strikt statistik från SCB och Migrationsverket. Tema: grannländer och omvärld. Eftersom ämnet är känsligt håller sig texten till lagar, officiella mål och verifierbar statistik och undviker värderingar; orsaker attribueras till källa. Flera frågor (8, 9, 11, 12) kräver inferens och källkritiskt tänkande, och frågorna 7 och 12 lyfter begreppsprecision (utrikes född vs. utländsk bakgrund). Påminn om att siffror om födelseländer ändras årligen och bör kontrolleras i SCB:s statistikdatabas före användning. Bra utgångspunkt för att jämföra med in- och utvandring i elevernas egna länder – men låt deltagandet vara frivilligt, eftersom ämnet kan vara personligt.

Diskussionsfrågor

- Texten beskriver att människor kommit till Sverige både för att arbeta och för att söka skydd. Känner du till liknande rörelser i ditt eget lands historia?
- Varför tror du att det är viktigt att hålla isär ord som “utrikes född” och “utländsk bakgrund” när man pratar om statistik?
- Texten säger att siffrorna om migration ändras varje år och bör kontrolleras hos SCB. Hur kan man tänka källkritiskt när man läser siffror om ett känsligt ämne i nyheterna?
- Migration går åt båda hållen: människor flyttar både till och från Sverige. Vad kan finnas för olika skäl till att man flyttar från ett land, tror du?
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text om migration i ditt eget liv eller i din familjs historia. Berätta varför någon flyttade, vart de flyttade och vad som var svårt eller bra med den nya platsen.

Källor och faktagranskning

- SCB – Utrikes födda i Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda-i-sverige/>
- SCB – Invandring till Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/invandring-till-sverige/>
- SCB – Asylsökande i Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/asylsokande-i-sverige/>
- Migrationsverket – Statistik (asyl, arbete, uppehållstillstånd): <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Detta är ett känsligt ämne, så texterna håller sig strikt till lagar, officiella mål och verifierbar statistik och undviker värderande slutsatser om orsaker eller effekter. Nyckelfakta: År 2024 var ungefär 21 procent av Sveriges befolkning född utomlands, omkring 2,2 miljoner människor, och andelen har ökat under hela 2000-talet (SCB). Efter andra världskriget kom många för att arbeta; under 1950- och 1960-talen var arbetskraftsinvandringen stor, särskilt från Finland. Sedan 1954 finns en gemensam nordisk arbetsmarknad: medborgare i de nordiska länderna får fritt bo och arbeta i ett annat nordiskt land, vilket förklarar den stora invandringen från Finland. Under 1960-talet kom en stor del av den utomnordiska arbetskraftsinvandringen från dåvarande Jugoslavien. År 1972 stoppades arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden nästan helt, och invandringen ändrade karaktär – fler kom som flyktingar eller som anhöriga till personer som redan bodde i Sverige. År 2008 gjorde en ny lag det åter möjligt att flytta till Sverige för att arbeta även från länder utanför EU, om man har ett jobberbjudande (Migrationsverket, Delmi). År 2015 sökte drygt 160 000 personer asyl i Sverige, ett rekordår då många flydde från kriget i Syrien (SCB, Migrationsverket). I slutet av 2024 var Syrien det vanligaste födelselandet bland utrikes födda, följt av Irak, Finland, Polen och Iran; Finland var tidigare under många år det vanligaste födelselandet (SCB). SCB ansvarar för den officiella statistiken om befolkning och invandring, medan Migrationsverket prövar ansökningar om asyl och uppehållstillstånd. OSÄKERHETER OCH ORD ATT INTE BLANDA

IHOP: SCB skiljer på "utrikes född" (född i ett annat land) och "utländsk bakgrund" (född utomlands eller med två utrikes födda föräldrar); andelen med utländsk bakgrund är högre än andelen utrikes födda, och texterna blandar inte ihop siffrorna. Exakta tal ändras varje år – texterna skriver därför "ungefär" eller "drygt" och anger alltid årtal och källa. Antalet asylsökande 2015 anges i olika källor som drygt 160 000 (omkring 163 000); texterna skriver "drygt 160 000" och attribuerar till Migrationsverket/SCB. Migration går åt båda hållen – en stor del av dem som invandrade återvände senare hem (t.ex. många av de finska arbetarna), men exakta andelar varierar mellan källor och markeras därför försiktigt. Texterna undviker värderande slutsatser om orsaker eller effekter av migration och håller sig till vad lagar säger och vad statistiken visar.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.